

Nr 270.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ny stat för meteorologiska centralanstalten; given Stockholms slott den 11 april 1913.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå Riksdagen att

dels godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade förslaget till stat för meteorologiska centralanstalten, att tillämpas från och med år 1914, jämte däri omförmälda, för åtnjutande av i staten upptagna avlöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser,

dels föreskriva, att en var, som med eller efter ingången av år 1914 tillträder ordinarie befattning vid centralanstalten, skall vara pliktig att underkasta sig ovanberörda villkor och bestämmelser,

dels höja det ordinarie anslaget till centralanstalten, nu 27,863 kronor, därav 16,000 kronor reservationsanslag, med 14,137 kronor till 42,000 kronor, därav 14,800 kronor reservationsanslag,

dels medgiva, att de i staten omförmälda ålderstilläggen må utgå av det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg,

dels ock till utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten anvisa på extra stat för år 1914 ett anslag av 21,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Fridtjuv Berg.

Utdrag av protokollet över eklestiastikärenden hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 april 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELSWÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Berg anförde:

Ny stat för
 meteorologiska centralanstalten.

Vid anmälan av anslagsbehoven för år 1914 under riksstatens åttonde huvudtitel omnämnde jag, på sätt framgår av statsrådsprotokollet över eklestiastikärenden för den 14 januari 1913, punkten 127, att vetenskapsakademien tid efter annan och senast i skrivelse den 4 december 1912 hemställt om lönereglering för befattningshavare vid meteorologiska centralanstalten. Akademiens ifrågavarande framställningar hade överlämnats till löneregleringskommittén, vars betänkande i ämnet väntades inkomma så tidigt, att förslag till lönereglering för anstalten kunde avlätas till årets Riksdag. Under dessa förhållanden hemställde jag, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att i avbidan på proposition i ämnet beräkna en höjning i ordinarie anslaget till nämnda anstalt från dess nuvarande belopp, 27,863 kronor, till 35,600 kronor eller med 7,737 kronor.

Med hänsyn till sammanhanget mellan frågan om berörda höjning och spørsmålet om extra anslag till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid anstalten hemställde jag under samma punkt i statsverkspropositionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för sistnämnda ändamål beräkna ett extra anslag för år 1914 å 6,150 kronor.

Vad jag sålunda hemställt blev av Kungl. Maj:t bifallet, och i enighet därmed avfattades ovannämnda punkt i statsverkspropositionen.

Sedan löneregleringskommitténs betänkande i detta ärende numera inkommit och ytterligare utredning ävägabragts, anhåller jag att ånyo få anmäla ärendet och därvid till en början få göra följande erinringar.

I riksstaten för år 1913 är för meteorologiska centralanstalten uppfört ett ordinarie anslag å 27,863 kronor, därav 16,000 kronor reservationsanslag. Enligt den av Riksdagen år 1876 godkända staten för anstalten med däri sedermera vidtagna ändringar är det ordinarie anslaget fördelat på följande poster:

	Kronor.	Kronor.
Föreståndaren:		
lön kr. 5,000	—	
tjänstgöringspenningar » 2,500	7,500	
Vikariatsersättning	313	
Amanuenser:		
arvode	3,000	10,813
Till arvoden åt observatorerna vid rikets meteorologiska stationer samt för räknbiträden, avlöning åt en vaktmästare, anskaffande och underhåll av instrumenter, underhåll av anstaltens telegraf och materiel, ävensom för andra behov vid anstalten, <i>reservationsanslag</i>	—	16,000
Bidrag till bestridande av meteorologiska centralanstaltens årliga utgifter för väderlekstelegram	—	1,050
Summa	—	27,863

Föreståndarens lön kan efter 5 år höjas med 600 kronor, vilket belopp, enligt Riksdagens medgivande, skall utgå av det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslag: ålderstillägg.

Av förutnämnda reservationsanslag å 16,000 kronor är ett belopp av 1,000 kronor avsett till avlöning åt en vid anstalten anställd vaktmästare.

Utöver det ordinarie anslaget hava under en följd av år extra anslag varit anvisade till uppehållande av särskilda grenar av centralanstaltens verksamhet.

I detta avseende är först att nämna, att från och med år 1907 till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten på extra stat utgått ett belopp av 10,250 kronor årligen, varav 1,100 kronor såsom personligt tillägg i arvodet åt amanuensen vid centralanstalten, filosofie doktorn N. Ekholm samt 3,000 kronor såsom arvode åt en andre amanuens med huvudsaklig uppgift att biträda vid väderlekstjänsten om förmiddagarna under hela året och med skyldighet att, om så påfordrades, mot en särskild ersättning av 600 kronor biträda vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under månaderna juli—september. Likaledes från och med år 1907 har, jämväl på extra stat, till upprätthållande av två meteorologiska stationer, den ena i Gällivare och den andra i norra Värmland eller i norra Dalarne, årligen anvisats ett anslag av 600 kronor.

Till utförande under anstaltens ledning och kontroll av vissa meteorologiska observationer för en av Riksdagen beslutad hydrografisk undersökning av Sveriges färskvatten anvisades på extra stat för år 1908 under åttonde huvudtiteln ett belopp av 10,800 kronor. Av sistberörda anslag var ett belopp av 1,000 kronor avsett att användas till tillökning i arvodet åt den av amanuenserna vid meteorologiska centralanstalten, åt vilken skulle uppdragas det mesta bestyret med ordnandet av observationerna för den hydrografiska undersökningen. Enligt vad jag inhämtat, har denna arvodestillökning åtnjutits av den andre amanuensen vid centralanstalten. Sedermera har Riksdagen till utförande av nyssnämnda meteorologiska observationer beviljat på extra stat under åttonde huvudtiteln för år 1909 ett belopp av 12,300 kronor samt för vart och ett av åren 1910—1913 ett belopp av 13,700 kronor. Anslaget förhöjning har dock icke föranlett någon ändring i avseende å tilläggsarvodet åt den amanuens vid meteorologiska centralanstalten, som särskilt hade sig anförtrott bestyret med ordnandet av dessa observationer.

Gällande bestämmelser rörande centralanstaltens organisation m. m.

Jag torde härefter få i korthet redogöra för det väsentligaste av de nu gällande bestämmelserna rörande anstaltens organisation och verksamhet.

Dessa bestämmelser innehållas dels uti de av Kungl. Maj:t den 15 april 1904 fastställda grundstadgar för vetenskapsakademien (svensk författningssamling n:r 18), dels uti de av nämnda akademi den 9 oktober 1907 antagna ordningsregler för akademien, dels ock uti en likaledes av akademien antagen instruktion för statens meteorologiska centralanstalt.

Enligt de nämnda *grundstadgarna* gäller i avseende å meteorologiska centralanstalten, vilken är ställd under vetenskapsakademiens inseeende och vård, huvudsakligen följande.

Akademien utser bland sina ledamöter genom val två inspektorer för anstalten (§ 25).

Föreståndaren för anstalten, vilken äger titel av professor, väljes av akademien i viss angiven ordning, men skall valet underställas Kungl. Maj:ts prövning och stadfästelse. Därest Kungl. Maj:t ej stadfäster valet, upptages ärendet till ny behandling (§§ 14 och 18).

Skall amanuens vid anstalten utses, åligger det föreståndaren att avgiva förslag å lämplig person. Akademien kan antaga den föreslagne vid den sammankomst, då förslaget avgivits. Antages icke den föreslagne, skall nytt förslag upprättas av institutionens föreståndare och inspektorer gemensamt. För antagen amanuens utfärdas förordnande av akademien (§ 19).

Närmare bestämmelser rörande tjänstemans åligganden meddelas av akademien genom särskild instruktion. Tjänsteman är dock skyldig att, utöver vad instruktionen bestämmer, fullgöra tillfälligt uppdrag inom området för hans sakkunskap, när sådant uppdrag tilldelas honom av akademien eller något av akademiens ordinarie utskott (§ 23).

Har tjänsteman visat försumlighet eller vårdslöshet i tjänsten eller på annat sätt givit anledning till berättigat klagomål, äger akademien, allt efter förseelsens art och på sätt i akademiens ordningsregler närmare föreskrives, tilldela honom varning eller skilja honom från tjänst och lön för viss tid eller för alltid, dock må beslut om entledigande av föreståndaren för meteorologiska centralanstalten ej äga giltighet, förr än detsamma blivit fastställt av Kungl. Maj:t (§ 24).

I de av vetenskapsakademien antagna *ordningsreglerna* finnas intagna bestämmelser, som i viss mån motsvara de i allmänhet för ordinarie tjänstemän fastställda avlöningsvillkor.

Här må allenast nämnas, att enligt dessa ordningsregler semester må, när sådant utan hinder för göromålets behöriga gång kan ske, åtnjutas av meteorologiska centralanstaltens föreståndare under en och en halv månad och av övriga tjänstemän vid anstalten under en månad (§ 44).

Enligt ordningsreglerna antagas och entledigas betjante vid ifrågasvarande anstalt av akademiens förvaltningsutskott efter av inspektorerna och föreståndaren avgivet förslag (§ 63).

Enligt den av akademien antagna *instruktionen* för meteorologiska centralanstalten ansvarar föreståndaren för att alla åligganden, som på grund av instruktionen eller av akademien lämnade särskilda föreskrifter och uppdrag tillkomma anstalten, varda sorgfälligt uppfyllda. Är föreståndaren av sjukdom eller annat förfall förhindrad att utöva sin befatt-

ning, inträder förste amanuensen i hans ställe, intill dess en ställföreträdare blivit i vederbörlig ordning förordnad (§ 2).

Amanuenserna åligger att hava den närmaste uppsikten över de meteorologiska stationerna och deras verksamhet, att biträda vid väderlekstjänsten samt att i övrigt utföra de arbeten vid anstalten, som av akademien eller föreståndaren åläggas dem (§ 3).

Vaktmästaren, som bör vara kunnig i skrivning och, om så erfordras, i telegrafering, skall utföra de arbeten, som åläggas honom av föreståndaren. Denne äger att bevilja vaktmästaren en halv månads ledighet under året (§ 4).

Till hjälp vid det vetenskapliga arbetet och byrågöromålen ävensom för utförandet av mera mekaniska räkningar och renskrivningsarbeten, korrekturläsning och dylikt äger föreståndaren att, där så nödigt finnes och anstaltens tillgångar det medgiva, använda särskilt avlönade biträden (§ 5).

Tjänstemännens ordinarie tjänstetid är 10 f. m.—3 e. m. varje söckendag med de smärre avvikelser, vartill förhållandena efter föreståndarens prövning kunna föranleda, samt sön- och helgdagar så lång tid, som erfordras för väderlekstjänstens förrättande (§ 6).

Det åligger anstalten att öva tillsyn och kontroll över alla under anstaltens uppsikt ställda, såväl statens som enskilda meteorologiska stationer, ävensom över den meteorologiska avdelningen av akademiens observatorium, och att draga försorg därom, att de alla ständigt äro försedda med väl justerade instrumenter och med journalblanketter. Då inspektorerna eller föreståndaren anse, att besiktning av någon eller några av berörda stationer bör äga rum, göres anmälan därom hos akademien, som, om den gillar framställningen, förordnar någon av anstaltens tjänstemän att utföra besiktningensresa på anstaltens bekostnad; och åligger det den tjänsteman, som härom erhållit uppdrag, att efter återkomsten avgiva berättelse till akademien om sina under resan gjorda iakttagelser. Anses en dylik besiktningensresa böra företagas så skyndsamt, att akademiens beslut i frågan icke kan avvaktas, äga inspektorerna att besluta i ärendet, varom anmälan göres till akademien vid dess näst därpå följande sammankomst (§ 7).

Det åligger anstalten tillse, att de vid de meteorologiska stationerna förda journalerna snarast möjligt bliva insända till anstalten, som har att oförtövat därefter ombesörja deras granskning, beräkning och bearbetning enligt det internationella systemet. Observationerna från statens ordinarie andra klassens stationer publiceras snarast möjligt uti ett gemensamt i ärgångar utkommande arbete med titel: »Meteorologiska iakttagelser i Sverige». I detta arbete införs även de likartade meteorologiska observa-

tioner, som anställas på Stockholms och Lunds observatorier, samt, då så prövas lämpligt, sammandrag även av observationer utförda på en del enskilda stationer (§ 8).

Det åligger anstalten att dagligen telegrafiskt insamla meteorologiska uppgifter från vissa stationer inom landet ävensom från de utländska orter, rörande vilka överenskommelse blivit i sådant avseende träffad. Där utbyten av meteorologiska telegram blivit avtalade med utländska meteorologiska institutioner, åligger det anstalten att vaka däröver, att dessa avtal bliva punktligt uppfyllda (§ 9).

Det åligger anstalten att på grund av de meteorologiska uppgifter, som på telegrafväg anlända, medelst lämpliga metoder dagligen, dels om förmiddagarna, dels, så länge det därför avsedda extra anslaget utgår, under juli—september även om eftermiddagarna uppgöra en översikt av atmosfärens tillstånd över så stor del av Europa, som uppgifterna omfatta. Anstalten skall varje dag, så fort ske kan, med telegraf befordra dessa översikter jämte väderleksutsikter för så lång tid framåt som möjligt till sådana hamnorter eller andra ställen inom landet, vilka äro vederbörligen berättigade till dylika meddelandens erhållande. Synnerligast då den för någon dag uppgjorda översikten giver anledning att antaga en storms annalkande, skall anstalten låta det vara sig angeläget att skyndsamt för ifrågavarande orter bekantgöra detta förhållande (§ 10).

Det åligger anstalten att tillhandagå de offentliga myndigheter, som därom göra framställningar, med alla sådana meteorologiska upplysningar, meddelanden eller utlåtanden, vartill anstalten äger erforderligt material (§ 11).

I den mån de löpande göromålen och fullgörandet av övriga åligganden det medgiva, bör anstalten vetenskapligt bearbeta det meteorologiska observationsmaterial, som under en föregående tid blivit vid anstalten samlat, samt för akademien anmäla de erhållna resultaten till offentliggörande. Det tillhör i övrigt anstaltens tjänstemän att med uppmärksamhet följa meteorologiens framsteg och söka bidraga till dess utveckling (§ 12).

Alla anstalten beträffande angelägenheter, om vilka föreståndaren icke kan anses äga befogenhet att besluta, skall han anmäla för inspektorererna, som i mindre viktiga fall äga att lämna nödiga föreskrifter. Frågor av större vikt skola, jämte inspektorernas yttranden, hänskjutas till akademien (§ 14).

Jag övergår härefter till en redogörelse för handlingarna i det föreliggande ärendet.

Genom nådigt cirkulär den 25 oktober 1901 anbefalldes ämbetsverk och myndigheter att var för sin förvaltningsgren inkomma med ut-

redning, huruvida, under angiven förutsättning, för tiden efter år 1902 ändringar i vederbörande lönestater kunde anses böra äga rum.

I anledning därav inkom vetenskapsakademien den 14 maj och den 25 november 1902 med skrivelser i ämnet. Uti dessa skrivelser hemställde akademien, bland annat, om höjning av avlöningarna till den å ordinarie staten för meteorologiska centralanstalten upptagna amanuensen samt till vaktmästaren och telegrafisten vid anstalten.

En närmare redogörelse för nämnda förslag torde icke vara erforderlig, då numera nya förslag i ämnet föreligga.

*Framställning
1/9 1911 från
meteorolo-
giska central-
anstaltens
föreståndare.*

I skrivelse den 1 september 1911 gjorde föreståndaren för meteorologiska centralanstalten framställning hos vetenskapsakademien i fråga om åtgärders vidtagande för erhållande snarast möjligt av reglering av avlöningsförhållandena för anstaltens båda amanuenser samt vaktmästaren och telegrafisten.

I sådant hänseende anfördes beträffande de båda amanuenserna, att de icke vore att förväxla med de underordnade amanuenserna vid universitetet eller andra institutioner, utan dåmera bestrede självständiga tjänstemannabefattningar i och för utförande av de maktpåliggande uppgifter, som efter hand blivit pålagda anstalten.

Anstalten åläge huvudsakligen följande:

den utvidgade dagliga väderlekstjänsten med stormvarningar vid Sveriges väst- och sydkust,

klimatiska arbeten, vartill hörde bland annat redaktionen av »meteorologiska iakttagelser i Sverige»,

nederbördsobservationer i utvidgad skala,

tjänsteresor för inspektion av de talrika stationerna,

att tillhandagå de offentliga myndigheter, som därom gjorde framställningar, med alla sådana upplysningar, meddelanden och utlåtanden, vartill anstalten ägde erforderligt material,

att, i den mån de löpande göromålen och fullgörandet av andra åligganden det medgäve, vetenskapligt bearbeta det meteorologiska observationsmaterial, som under en föregående tid blivit samlat vid anstalten, samt anmäla för vetenskapsakademien de erhållna resultaten till offentliggörande,

varjämte det i övrigt tillhörde anstaltens tjänstemän att med uppmärksamhet följa meteorologiens framsteg och söka bidra till dess utveckling.

Enär till de ifrågavarande amanuenserna, enligt föreståndarens mening, utginge alltför otillräckliga avlöningsbelopp för deras arbeten, måste de, till

skada för anstaltens verksamhet, för sitt livsuppehälle söka extra arbete utom anstalten. Den största vådan av denna deras osäkra ekonomiska ställning vore emellertid, att det visat sig mycket svårt, om icke omöjligt, att för den meteorologiska verksamheten vinna dugande vetenskapliga krafter samt till och med att bibehålla dem, som redan ägnat sig däråt. Kompetensfordringarna vore nämligen höga och fullt jämförliga med dem för lektorer vid läroverken, arkivarier, antikvarier, geologer o. s. v., och till följd av de förbättrade villkoren vid läroverken sökte sig de, vilkas studier läge åt det matematiskt-fysiska hållet, helst dit eller ginge de andra vägar.

Föreståndaren för meteorologiska centralanstalten uttalade, att han helst skulle se, att den ena av de båda amanuensbefattningarna i avlöningshänseende likställdes med tjänster i andra normalgraden och den andra amanuensbefattningen med tjänster i första normalgraden vid centrala ämbetsverk, men att, om detta icke skulle kunna ske, ingenderas avlöningsförhållanden dock borde ställas lägre än för tjänsteman i första normalgraden.

Tillika föreslogs, att amanuensernas titel måtte förändras till meteorolog och befattningarna uppföras såsom ordinarie.

Det hemställdes även, att den bestämmelse, som dittills gällt den andre amanuensen, i fråga om skyldighet för honom att, om så påfordrades, mot en särskild ersättning av 600 kronor biträda vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under månaderna juli—september, måtte hädanefter gälla vilken som helst av de båda meteorologerna.

Anstaltens vaktmästare och telegrafist hade, enligt vad föreståndaren vidare erinrade, uppburit dels 1,000 kronor av anslag på ordinarie stat, dels 200 kronor av anslag å extra stat för förökade göromål, söndagsarbete m. m., dels ock »dyrtidstillägg» av 250 kronor. Med hänsyn till, bland annat, de särskilt kvalificerade fordringar, som måste ställas på innehavaren av ifrågavarande befattning, samt svårigheten att för densamma finna fullt lämplig person för en så låg »ordinarie lön», som hittills utgått, hemställde föreståndaren, att avlöningen måtte helt och hållet utgå på ordinarie stat och bestämmas till 1,500 kronor jämte två ålderstillägg efter 5 och 10 år, vardera ålderstillägget å 100 kronor.

Det föreslogs tillika, att såväl meteorologerna som vaktmästaren skulle för ålderstillägg få räkna sig till godo sin föregående tjänstgöring vid anstalten.

Uti underdånig skrivelse den 13 september 1911, varmed nyssberörda framställning från föreståndaren för meteorologiska centralanstalten överlämnades till Kungl. Maj:t, framhöll vetenskapsakademien, att den skolade arbetskraft, varav nämnda anstalt vore i behov, hade varit så

*Skrivelser
från veten-
skapsakade-
mien 13/9 1911.*

efterfrågad å andra mera lönande arbetsområden, att anstalten i följd av denna efterfrågan varit i fara att förlora vid henne anställd vetenskapsman.

Denna fara vore, yttrade akademien, med svårighet tills vidare avvärd, men, om ej lönerreglering mellankomme, borgade ingenting för att den ej när som helst hotade på nytt. Då under de senare åren anstaltens föreståndare haft anledning att söka tillförsäkra sig nya dugande medarbetare, hade detta visat sig förenat med hart när oöverbärliga svårigheter.

Anstalten vore, anförde akademien vidare, ett verk av den betydelse att, då dess avlöningsstat reglerades, det ej syntes böra ifrågasättas annat än att chefens närmaste man — den tjänsteman som näst chefen hade den mest kvalificerade arbetsuppgiften samt under chefens semester och i övrigt vid förfall för honom hade att inträda i chefskapet — skulle innehåva ställning av andra gradens tjänsteman. Hans ämbetsitel borde enligt akademiens mening utmärka denna ställning. Han borde lämpligen kallas förste meteorolog, under det innehavaren av den andra tjänstemannabefattning, varom fråga vore, skulle kallas andre meteorolog.

Tillika framhöll akademien, att anstalten komme att — efter likasom före regleringen — behöva under juli, augusti och september månader taga i anspråk den ene av de föreståndaren underlydande två tjänstemännen å tider, under vilka arbetet syntes akademien icke billigtvis kunna anses ersatt med den ordinarie avlöningen. Skyldigheten att, mot särskild ersättning, fullgöra sådant arbete borde åläggas bägge de ifrågavarande tjänstemännen.

Akademien hemställde, att Kungl. Maj:t måtte avlåta proposition till Riksdagen om beviljande av anslag till genomförande av följande ändringar i den ordinarie staten för meteorologiska centralanstalten.

I stället för den amanuens, som funnes upptagen å den ordinarie staten, skulle uppföras en förste meteorolog med 3,600 kronor i lön, 1,800 kronor i tjänstgöringspenningar och 400 kronor i ortstillägg jämte två ålderstillägg till lönen efter resp. 5 och 10 år, vardera ålderstillägget å 500 kronor.

Vidare skulle i stället för den andre amanuens, som uppbure arvode av anslag å extra stat, uppföras å stat en andre meteorolog med 2,200 kronor i lön, 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar samt 300 kronor i ortstillägg jämte tre ålderstillägg till lönen efter resp. 5, 10 och 15 år, vart och ett ålderstillägg å 500 kronor.

Vaktmästaren-telegrafistens avlöning å stat skulle höjas till 900 kronor i lön, 450 kronor i tjänstgöringspenningar och 150 kronor i Orts-

tillägg jämte två ålderstillägg till lönen efter resp. 5 och 10 år, vardera ålderstillägget å 100 kronor.

I särskild skrivelse till Kungl. Maj:t, likaledes den 13 september 1911, meddelade akademien, att, om nyssberörda framställning i fråga om ändring i den ordinarie staten för meteorologiska centralanstalten vunnne bifall, det extra anslag å 10,250 kronor, som sedan åtskilliga år utgått för upprätthållande av fullständigt ordnad väderlektstjänst, icke skulle behöva tagas i anspråk för personlig avlöningsförbättring åt amanuensen Ekholm 1,100 kronor, för avlöning av en andre amanuens 3,000 kronor eller för vaktmästaren-telegrafistens ersättande för förökad arbete m. m. 200 kronor, tillhopa 4,300 kronor.

Som emellertid det extra anslaget i fråga under en följd av år visat sig för knappt, så att mindre brister år efter år uppkommit, ansåg akademien det under angivna förutsättning erforderliga anslaget icke kunna minskas med hela berörda belopp, 4,300 kronor, d. v. s. till 5,950 kronor, utan böra upptagas 200 kronor högre eller till 6,150 kronor.

Uti underdånigt utlåtande jämväl den 13 september 1911 över ett av löneregleringskommittén den 29 juni 1911 avgivet betänkande i fråga om uppförande i stat av vissa biträden hos ämbetsverk och myndigheter har vetenskapsakademien föreslagit, att för ett biträde å meteorologiska centralanstalten, om vilket biträdes uppförande å ordinarie stat akademien förut hemställt, avlöningen ej borde sättas lägre än 1,600 kronor. Nämnda biträde, vars dagliga tjänstgöringstid kunde lämpligen utsträckas till minst sex timmar, vore nämligen, i förhållande till de vid centrala ämbetsverk anställda biträden med avlöning av normaltyp, högt kvalificerat.

I skrivelse till vetenskapsakademien den 2 december 1912 anmälde t. f. föreståndaren för meteorologiska centralanstalten, att, sedan andre amanuensen vid anstalten M. Jansson blivit utnämnd till aktuarie i kommerskollegium, räknat från och med den 1 januari 1913, ifrågavarande befattning vid centralanstalten blivit ledig från och med sistnämnda dag, samt att för det dåvarande icke funnes någon kompetent person, som vore villig att sköta befattningen.

Med överlämnande av berörda skrivelse anhöll vetenskapsakademien uti underdånig skrivelse den 4 december 1912, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att ifrågavarande amanuensbefattning finge efter den 1 januari 1913 tills vidare, till dess befattningen kunde i vanlig ordning besättas med kompetent person, uppehållas genom tillfälligt anställda biträden,

*Skrivelse från
vetenskaps-
akademien
4/12 1912.*

samt att kostnaden för befattningens uppehållande på sådant sätt finge bestridas av de för samma amanuensbefattning avsedda medel.

Enligt nådigt brev den 20 december 1912 medgavs, att de åsyftade medlen finge från början av år 1913 tillsvidare användas på sätt vetenskapsakademien hemställt.

I sistnämnda skrivelse upprepade akademien sin framställning om avlåtande till Riksdagen av proposition om ny stat för anstalten och anförde i detta avseende följande:

Vad akademien länge befarat hade då inträffat. Meteorologiska centralanstalten hade förlorat en framstående kraft, och enär såväl föreståndaren som även förste amanuensen inom ett, respektive tre år vore pensionsberättigade, förelåge största anledning att frukta, det anstaltens verksamhet inom kort ej skulle kunna på ett tillfredsställande sätt uppehållas, därest ej ny stat för anstalten bleve med det första antagen. Ett par fullt kompetenta personer funnes visserligen, men då dessa redan innehade ordinarie befattningar med vida bättre avlöning än den, som åtnjötes av amanuenserna vid anstalten, funnes icke någon utsikt till att de skulle emottaga kallelse till någon av dessa platser.

På grund av dessa förhållanden anhöll akademien, att Kungl. Maj:t redan för 1913 års Riksdag måtte framlägga det förslag till ny stat för anstalten, varom akademien i underdånig skrivelse den 13 september 1911 gjort framställning.

*Skrivelse från
föreståndaren
för anstalten
17/2 1913.*

Sedan samtliga dessa framställningar överlämnats till löneregleringskommittén, har föreståndaren för centralanstalten till kommittén avlåtit en särskild, den 17 februari 1913 dagtecknad skrivelse, däri anförts huvudsakligen följande.

Enligt vetenskapsakademiens förslag skulle de nuvarande två amanuensbefattningarna vid anstalten ombildas till tjänster av respektive andra och första graden. Därest det emellertid skulle sättas i fråga, huruvida någondera av innehavarna utav nämnda tjänster eventuellt skulle kunna utom den ordinarie avlöningen tillerkännas dels hittills utgående arvode av 600 kronor för eftermiddagstjänstgöring, dels ock nu jämväl förekommande arvode av 1,000 kronor för arbeten med de hydrografiska nederbördsstationerna, hade föreståndaren ansett sig nu böra föreslå, att bägge ifrågavarande befattningar måtte uppföras i andra graden med skyldighet för deras innehavare att utan särskild ersättning utföra de arbeten, som eljest skolat förrättas för de nämnda arvodena.

Därvid vore att märka, att de arbeten, som tillhörde eftermiddagstjänsten, måste utföras såväl vardag som söndag under den varmare års-

tiden, för närvarande juli—september, och att det icke vore uteslutet, att dessa arbeten inom en snar framtid komme att utsträckas till en längre tid av året. Vidkommande de hydrografiska arbetena erinrades, att dessa på sista tiden icke obetydligt ökats och sannolikt komme att ytterligare ökas.

Jämväl i ett annat hänseende hade föreståndaren ansett en modifikation av det utav vetenskapsakademien framlagda statförslaget vara av behovet påkallad.

För arbetets behöriga bedrivande vid meteorologiska centralanstalten hade det nämligen visat sig oundgängligen nödvändigt att, utöver de nämnda två amanuenserna, hava tillgång till vetenskapligt bildad arbetskraft. Särskilt under de ordinarie tjänstemännens semester och under tjänsteresor samt vid eventuella sjukdomsförfall bleve det givetvis erforderligt, att vederbörligen kvalificerad vikarie funnes att tillgå.

Anstalten hade hittills sökt nödtorftigt hjälpa sig med en extra amanuens med en avlöning av 150 kronor i månaden, vilket belopp utgått med 50 kronor från anstaltens reservationsanslag, med 50 kronor från det å extra stat uppförda anslaget till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst och med 50 kronor från extra anslaget för hydrografiska undersökningar. På sista tiden hade det emellertid visat sig omöjligt att för detta belopp erhålla tillräckligt kvalificerad person. Föreståndaren ansåg fördenskull en höjning av arvudet nödvändig och ett belopp av 300 kronor i månaden ingalunda vara för högt tilltaget. Det erinrades, att styrelsen för hydrografiska byrån i en till kommitténs behandling överlämnad framställning beträffande ny stat för hydrografiska byrån föreslagit ett årligt arvode av 4,000 kronor till en biträdande ingenjör.

Föreståndaren för meteorologiska centralanstalten hemställde, att å ordinarie staten för anstalten måtte uppföras ett sålunda erforderligt belopp till avlöning av vetenskapligt bildade extra biträden.

Uti föreståndarens yttrande i sistnämnda skrivelse hava de av vetenskapsakademien utsedda inspektorerne för anstalten f. d. generaldirektören R. Åkerman och professorn S. Arrhenius instämt och på det livligaste tillstyrkt de i skrivelsen innefattade framställningar.

Sedan lönereglerykommitténs betänkande i ärendet, dagtecknat den 6 mars 1913, inkommit till ecklesiastikdepartementet, har på grund av därå erhållen nådig remiss vetenskapsakademien, efter att hava inhämtat föreståndarens vid centralanstalten den 25 mars 1913 dagtecknade yttrande, som biträts av bemälda Åkerman och Arrhenius, den 5 april 1913 avgivit eget underdånigt utlåtande i ämnet.

Då jag nu går att återgiva det väsentliga innehållet i löneregleringskommitténs betänkande, kommer jag att tillika redogöra för de erinringar, som vid vissa punkter framkommit i vetenskapsakademiens sist berörda utlåtande och därvid fogade yttrande av anstaltens föreståndare. Därefter skall jag för egen del uttala mig i ärendet.

Löneregleringskommitténs betänkande ^{6/3 1913} och däröfver angivna yttranden.

Kommittén har erinrat, hurusom meteorologiska centralanstalten, alltsedan densamma på grund av beslut vid 1872 års Riksdag inrättats, varit en självständig institution, ehuru ställd under vetenskapsakademiens överinseende.

Beträffande den ställning, som anstalten må för framtiden bära in taga inom statsförvaltningen, hade inom löneregleringskommittén ifrågasatts, huruvida icke tilläventyrs skulle kunna ur flera synpunkter vara önskvärdt och gagneligt att till en gemensam institution sammanföra en del vetenskapliga mindre anstalter, såsom hydrografiska byrån, nautisk-meteorologiska byrån och meteorologiska centralanstalten.

Likaledes hade den möjligheten dryftats att, utan sammanslagning av de tre anstalterna, för dem inrätta en gemensam oavlönad styrelse, vilken skulle hava till huvudsaklig uppgift att årligen uppgöra förslag till arbetsplaner för arbetenas bedrivande inom de särskilda anstalterna och att yttra sig uti viktigare frågor rörande anstalternas organisation och verksamhet m. m.

Kommittén har emellertid icke ansett sig böra nu framlägga något förslag, vare sig i den ena eller den andra av de angivna riktningarna, utan allenast velat omförmåla vad i nämnda avseenden inom kommittén förekommit, på det att, därest, såsom kommittén för sin del hölle före, saken befundes förtjänt av vidare uppmärksamhet, densamma måtte bliva föremål för sakkunnig utredning.

Föreståndaren.

Vad de särskilda befattningarna vid meteorologiska centralanstalten angår, har kommittén till en början erinrat, att föreståndaren för anstalten, vilken är den ende ordinarie befattningshavaren därstädes, enligt gällande ordinarie stat för anstalten är i avlöningshänseende likställd med universitetsprofessorer i allmänhet och att fråga om ändring härutinnan icke föreligger.

Amanuenserna.

De två amanuensbefattningarna vid anstalten äro däremot, efter vad kommittén vidare erinrat, icke ordinarie tjänster. Den ene amanuensen åtnjuter ett arvode av 3,000 kronor å ordinarie stat jämte ett personligt avlöningstillägg å 1,100 kronor från det under en följd av år å extra stat anvisade anslaget till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid anstalten, eller tillhopa 4,100 kronor. Till den andre amanu-

ensen har utgått dels en ersättning av 3,000 kronor för förmiddagstjänstgöring från nyssberörda å extra stat anvisade anslag, dels 600 kronor för eftermiddagstjänstgöring under månaderna juli—september från samma anslag och dels 1,000 kronor för vissa meteorologiska arbeten för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten, vilket sistnämnda belopp bestritts från det å extra stat anvisade anslaget till utförande av meteorologiska observationer för nämnda undersökning, alltså tillhopa 4,600 kronor.

Vetenskapsakademien har — erinrar löneregeringskommittén vidare — i de till kommittén remitterade handlingarna med eftertryck framhållit, hurusom den omständigheten, att ifrågavarande befattningar kvarstode oregrerade, medförde alltjämt ökade svårigheter att kunna för befattningarna förvärva och i desamma bibehålla verkligt dugande förmågor samt att det slutligen kommit därhän, att den ene av amanuenserna lämnat sin befattning vid anstalten för att tillträda annan statstjänst.

Akademien har hemställt om förändring av de nämnda befattningarna till ordinarie tjänster, med avlöningsförmåner för den ena tjänsten lika med tjänster i andra normalgraden och för den andra tjänsten lika med tjänster i första normalgraden vid centrala ämbetsverk.

Därvid har akademien emellertid förutsatt, att det för ovannämnda eftermiddagstjänstgöring avsedda arvodet å 600 kronor skulle kunna utgå till endera av nämnda ordinarie tjänstemän. Även torde hava varit avsett, att den särskilda ersättningen å 1,000 kronor för meteorologiska arbeten för den hydrografiska undersökningen fortfarande skulle bibehållas för den ene av tjänstemännen.

Sedermera har dock föreståndaren, med instämmande av de utav vetenskapsakademien utsedda inspektorerna för anstalten, föreslagit att, för den händelse de nämnda särskilda ersättningarna utöver den ordinarie avlöningen icke skulle få utgå, bägge de ifrågavarande tjänstemännen skulle uppföras i andra normalgraden, med skyldighet för dem att utan särskild ersättning bestrida omförmälda eftermiddagstjänstgöring och utföra arbete för den hydrografiska undersökningen.

Även för löneregeringskommittén hade det nuvarande förhållandet beträffande de ifrågavarande befattningarnas ställning och avlöning framstått såsom i längden ohållbart. Därest meteorologiska centralanstalten skulle för framtiden kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra de skilda och alltmer ökade göromål, som blivit eller bleve densamma ålagda, ansåge kommittén det fördenskull vara oundgängligen nödvändigt att ombilda de nämnda befattningarna till ordinarie tjänster med lämplig avlöning.

Vid bestämmande av avlöningen borde, enligt kommitténs mening, särskilt uppmärksammas såväl den vetenskapliga kompetens som den speciella utbildning, vilka måste fordras av innehavarna av dessa tjänster. Tillika borde erinras, att bägge de nämnda befattningshavarna på grund av tjänstens natur måst alternerande arbeta å tjänsterummet även under sön- och helgdagar samt den ena av dem tidvis jämväl under eftermiddagar såväl vardag som helgdag.

Med avseende å antydda förhållanden och då kommittén icke kunde tillstyrka, att för vissa åligganden i tjänsten särskild ersättning utginge, hade kommittén ansett bägge de ifrågavarande befattningshavarna böra uppföras i andra normalgraden. Genom en sådan anordning skulle ock vinnas den fördelen, att göromålen kunde mellan de bägge befattningshavarna uppdelas på ett för tjänsten lämpligare sätt, än om endera befattningshavaren skulle utöver sin ordinarie avlöning få åtnjuta särskild ersättning för vissa göromål.

I anslutning till vad föreslaget blivit, syntes nämnda befattningshavare kunna benämnas meteorologer.

I detta sammanhang ansåge sig kommittén emellertid böra uttala, att vid avvägandet av avlöningsbeloppen åt vederbörande befattningshavare vid anstalten kommittén utgått från den bestämda förutsättningen, att, därest — såsom torde vara ifrågasatt — ytterligare uppgifter skulle komma att tilläggas anstalten, detta icke finge föranleda anspråk från personalen på särskild ersättning, utöver ordinarie avlöning, för eventuellt ökat arbete i tjänsten, utan, i den mån sådant funnes oundgängligen erforderligt, därtill att ökat antal arbetskrafter anställdes.

Vetenskapsakademien har i sin skrivelse den 5 april 1913 i fråga om kommitténs förslag till lönereglering för de nuvarande amanuenserna yttrat:

Kommittén hade föreslagit att uppföra båda meteorologerna såsom tjänstemän av andra lönegraden. Att akademien i sin skrivelse den 13 september 1911 beräknat den enes avlöning efter första normalgraden berodde därpå, att akademien, såsom kommittén antydde, förutsatt, att denne tjänsteman fortfarande skulle kunna tillerkännas särskild ersättning för eftermiddagstjänstgöring under sommarmånaderna och för arbeten, som utförts för hydrografiska byråns räkning. Då emellertid en sådan anordning vore mindre lämplig, hade akademien all anledning att till fullo instämman i löneregleringskommitténs förslag med avseende på meteorologernas löneförmåner.

Skrivbiträde.

Vid meteorologiska centralanstalten anlitas vidare ett antal icke vetenskapligt bildade biträden.

Av löneregleringskommitténs den 29 juni 1911 avgivna betänkande, angående uppförande i stat av vissa biträden hos ämbetsverk och myndigheter, framgår, att vid den förberedande behandlingen av sistnämnda ärende *föreståndaren för meteorologiska centralanstalten* uti yttrande till vetenskapsakademien anfört, att av de fem biträden, som på ett mera stadigvarande sätt användes vid anstalten, två utfört sitt arbete huvudsakligen på tjänsterummet och tre i hemmet.

Då avsett syntes vara, att endast sådana biträden, som regelbundet arbetade på tjänsterummet, skulle kunna beredas en fastare anställning, hade föreståndaren ansett sig böra till erhållande av sådan anställning, till en början, föreslå allenast ett av de förstnämnda två biträdena.

Detta biträdes uppgift vore huvudsakligen att för anstalten utföra räkningar, ofta rätt komplicerade. Arbetet vore särdeles ansträngande och krävde av biträdet »större kvalifikationer än enligt vanliga kompetensfordringar å med detsamma i övrigt jämförliga biträden i ämbetsverken».

Anstalten komme aldrig att kunna undvara ett dylikt biträde, och arbetsuppgifterna för detsamma vore av den omfattning, att bitrådets arbetskraft kunde fullt utnyttjas för statstjänsten.

Med avseende därå, att arbetet vore särdeles ansträngande, ansåge anstaltens föreståndare så lång daglig arbetstid som sex timmar ej kunna föreskrivas utan fara för överansträngning och utan att arbetsresultatets korrekthet äventyrades.

Den omständigheten, att av biträdet fordrades högre än vanliga kvalifikationer, syntes ock böra berättiga detsamma att, om avlöningen bleve den vanliga, få åtnjuta förmånen av att arbetstiden bleve kortare än den för ifrågavarande slag av statstjänare normala.

Enär bitrådets avlöning utginge med omkring 900 kronor årligen av anstaltens ordinarie reservationsanslag, ansåg föreståndaren bitrådets uppförande i stat böra föranleda 900 kronors »avkortning» av sagda anslag.

Av sistnämnda betänkande inhämtas vidare, att *vetenskapsakademien* för sin del beträffande nämnda fråga gjort gällande den uppfattning, att en biträdesbefattning å meteorologiska centralanstalten borde uppföras å ordinarie stat. Denna befattnings innehavare vore nämligen för stadigvarande statsuppgifter sysselsatt å tjänsterummet på stadigvarande sätt med arbeten av det slag, varom fråga vore, och bitrådets arbetskrafter kunde för statstjänsten utnyttjas i den utsträckning, att skäl förefunnes för dess uppförande i stat.

Akademien hemställde om framställning till Riksdagen, att å anstaltens ordinarie stat måtte uppföras en biträdesbefattning med avlöningsför-

måner enligt normaltyp, och att i sammanhang därmed anstaltens reservationsanslag måtte minskas med 900 kronor.

Det uttalades emellertid av akademien, att, då densamma för det högre kvalificerade biträdet å meteorologiska centralanstalten ej föresloge högre avlöning än den normala, detta skedde allenast därför, att den dagliga arbetstiden för detta biträde, i följd av arbetets ansträngande beskaffenhet, icke lämpligen kunde utsträckas till det normala måttet eller sex timmar. Akademien hemställde fördenskull, att bitrådets uppförande å ordinarie stat ej måtte för detsamma föranleda längre arbetstid än akademien eller anstaltens föreståndare ur angivna synpunkter funne skäligt föreskriva.

I förenämnda betänkande den 29 juni 1911 anförde *löneregleringskommittén* beträffande ifrågavarande kvinnliga biträde, att, därest akademiens uppfattning att den dagliga arbetstiden ej lämpligen kunde utsträckas till 6 timmar vidhölls, kommittén ansåge sig ej kunna tillstyrka bitrådets uppförande å stat.

Vetenskapsakademien har uti sitt den 13 september 1911 avgivna utlåtande över kommitténs i nyssberörda betänkande innefattade förslag anført, att akademien i fråga om biträdet å meteorologiska centralanstalten icke vidare kunde betvivla, att detta bitrådes dagliga tjänstgöringstid lämpligen kunde utsträckas till minst sex timmar. Under framhållande, att nämnda befattningshavare i förhållande till biträden med avlöning av normaltyp vore högt kvalificerad, har akademien ansett, att avlöningen ej borde sättas lägre än 1,600 kronor.

Då, enligt vad akademien sålunda numera meddelat, det ifrågavarande bitrådets arbetskraft skulle kunna utnyttjas under den för ordinarie dylika biträden i allmänhet stadgade minimiarbetstiden samt då de uppgifter, som åligga nämnda biträde, torde vara av mera kvalificerad art, har *löneregleringskommittén* i sitt nu avgivna betänkande förklarat sig icke göra någon erinran mot, att å staten för meteorologiska centralanstalten uppfördes en ordinarie kvinnlig bitrådesbefattning av högre lönegrad, alltså med en avlöning av 1,600 kronor jämte två ålderstillägg, vardera å 200 kronor.

Vakt-
mästaren.

Den vid anstalten nu anställde vaktmästaren, vilken tillika utför telegrafering, åtnjuter, erinrar vidare löneregleringskommittén, i avlöning dels ett arvode av 1,000 kronor från anstaltens reservationsanslag, dels för ökade göromål, söndagsarbete m. m. ett tillägg av 200 kronor från anslag å extra stat och dels extra lönetillägg 250 kronor, eller tillhoppa 1,450 kronor.

Under framhållande av de särskilda kvalifikationer, som måste ställas på nämnde befattningshavare, samt svårigheten att för befattningen finna

lämplig person för en så låg »ordinarie» avlöning, har *vetenskapsakademien* i skrivelse den 13 september 1911 föreslagit, att hela avlöningen måtte utgå å ordinarie stat samt bestämmas till 900 kronor i lön, 450 kronor i tjänstgöringspenningar och 150 kronor i ortstillägg, tillhopa 1,500 kronor, jämte två ålderstillägg till lönen efter respektive 5 och 10 år, vardera ålderstillägget å 100 kronor.

Ät nu ifrågavarande befattningshavare har *löneregleringskommittén* emellertid för de med själva vaktmästarbefattningen förenade göromål förklarar sig icke kunna tillstyrka högre ersättning än den, som i allmänhet tillkomme ordinarie vaktmästare i centrala ämbetsverk, eller 1,200 kronor, därav 700 i lön, 350 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, jämte två ålderstillägg till lönen efter respektive 5 och 10 år, vardera ålderstillägget å 100 kronor. Något extra lönetillägg skulle naturligtvis icke vidare kunna ifrågakomma.

Då likväl givetvis kunnighet i telegrafering icke kunde fordras såsom kompetensvillkor för vaktmästarbefattning, hade det syntts kommittén skäligt att, därest och så länge sådant arbete utfördes av vaktmästaren vid meteorologiska centralanstalten, han härför erhöle ytterligare ersättning. Att av sådan anledning sätta den ordinarie avlöningen högre än nyss antytts syntes kommittén icke vara lämpligt. Måhända kunde ock förändrade anordningar framdeles göra behovet av direkt telegrafering från och till anstalten överflödigt.

Vid sådant förhållande hade kommittén ansett ersättning för telegrafering lämpligen kunna utgå i form av gratifikation, beräknad efter 300 kronor om året. Det för gratifikationen erforderliga beloppet hade kommittén ansett kunna bestridas från det å ordinarie stat för anstalten uppförda reservationsanslaget.

Föreståndaren för centralanstalten har i sin skrivelse den 25 mars 1913 anført, att han icke kunde godkänna kommitténs förslag till avlöning åt vaktmästaren, och i denna punkt uttalat sig på följande sätt:

Vaktmästarens avlöning hade av kommittén föreslagits till 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, mot den av akademien förordade 1,500 kronor, därav 900 kronor lön, 450 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill i båda fallen komme två ålderstillägg å 100 kronor vardera. Kommittén hade även uteslutit benämningen »telegrafist», som i akademiens underdåniga skrivelse av den 13 september 1911 och i föreståndarens skrivelse till akademien av den 1 september 1911 tillagts nämnda befattningshavare för att antyda hans högre kvalifikation än en vanlig vaktmästares, och i stället tillerkänt honom en årlig gratifikation av 300 kronor att utgå av reser-

vationsanslaget, »så länge sådant arbete (telegrafering) utföres av vaktmästaren vid meteorologiska centralanstalten.» Föreståndaren ville härvid erinra, att benämningen telegrafist, som för korthetens skull begagnats, här icke borde tagas fullt i den vanliga meningen. Hans arbete vid väderlekstjänsten bestode nämligen icke uteslutande eller ens huvudsakligen uti arbetet vid telegrafnyckeln, utan uti dechiffringen av de talrika, ganska komplicerade väderlekstelegrammen från olika länder, varvid han även brukade för centraltelegrafstationen påpeka fel eller ofullständighet i telegrammen, samt uppgifternas tabellering och utskrivning i den form, som syntes av de långa tabellerna i tidningarna och å anslagstavlorna i huvudstaden. Detta arbete, som dagligen toge omkring $2\frac{1}{2}$ timme i anspråk, vore ganska ansträngande och måste utföras med raskhet, noggrannhet och omtanke, på det icke de vid väderlekstjänsten upptagna meteorologerna måtte störas i sitt arbete eller andra olägenheter uppstå. Det vore uppenbart, att detta arbete billigast och på det, icke minst för kontinuitetens skull, mest betryggande sätt utfördes just av vaktmästaren, om han därtill vore kvalificerad, men då måste ock hans avlöning vara anpassad därefter. Enligt kommitténs förslag skulle det nämligen kunna inträffa, att om själva apparattjänstgöringen, som blott vore en mindre del av vaktmästarens arbete vid väderlekstjänsten, av någon anledning skulle bortfalla, han skulle mista de 300 kronorna men ändock hava den väsentligaste delen av arbetet kvar, och att hans löneförmån således icke bleve bättre än den nuvarande, såsom behövt vore, utan tvärtom sämre. Och vid ett personombyte skulle anstalten stå vid den oroande uppgiften att för en redan nu såsom otillräcklig ansedd avlöning av 1,200 kronor få en behörigen kvalificerad person på denna för anstaltens verksamhet viktiga post. Då, efter vad sålunda anförts, det kvalificerade arbete, som motiverade den högre avlöningsgraden för vaktmästaren och som huvudsakligen icke låge i den egentliga telegraferingen, utan, såsom nämnts, i dechiffringen av telegrammen, tabelleringen m. m., alltid borde utföras av honom, förefunnes intet skäl att ersätta honom härför med en gratifikation, men väl med den högre lönegrad, som av akademien förordats.

Vetenskapsakademien har i sitt utlåtande den 5 april 1913 beträffande vaktmästaren yttrat:

Akademien vidhölle, att vaktmästaren finge den ställning och de löneförmåner, som av akademien och anstaltens föreståndare blivit föreslagna. Det vore nämligen uppenbart, att vaktmästaren dels på grund av söndagstjänstgöringen och dels i följd av det arbete, som hittills ålegat honom, med avseende på tjänstgöringens kvantitet och kvalitet stode

över vanliga vaktmästare. Av kommitténs motivering för dess förslag syntes framgå, dels att den, såsom centralanstaltens föreståndare i sin skrivelse framhållit, ej haft full kännedom om vaktmästarens skyldigheter, dels att den tänkt sig möjligheten att de arbeten med telegrafering och tolkning av väderlekstelegram m. m., som nu ålåg vaktmästaren, skulle kunna utföras av annan person, därest vaktmästaren ej ägde de därför erforderliga egenskaperna. Med avseende härpå ville akademien påpeka, att om till vaktmästare antoges en person, som ej ägde ovannämnda egenskaper, skulle anstalten nödgas utföra detta arbete genom annat biträde, i vilket fall kostnaderna därför med säkerhet komme att högst väsentligt överstiga 300 kronor om året. Det låge således i statens eget intresse att hålla fast vid att till vaktmästare endast finge antagas en person med de nödiga kvalifikationerna, och då syntes det ock billigt, att hans avlöning stode i förhållande till dessa krav. Skulle Kungl. Maj:t emellertid av formella skäl anse, att löneregleringskommitténs förslag borde fastställas, tillåte sig akademien framhålla, att den gratifikation, som tilldelades vaktmästaren, borde höjas till 500 kronor, ty endast på sådant sätt erhöles han de förmåner, som kunde motsvara den ordinarie lön akademien föreslagit med därav följande pension, och endast därigenom ansåges akademien möjligt för anstalten att erhålla en kompetent person för befattningen.

Under erinran att avlöningen för föreståndaren blivit bestämd så sent som år 1909 och att någon ändring därutinnan icke blivit ifrågasatt, har löneregleringskommittén hemställt, att å staten för meteorologiska centralanstalten uppfördes två meteorologbefattningar, vardera med avlöning av 5,800 kronor, därav 3,600 i lön, 1,800 i tjänstgöringspenningar och 400 i ortstillägg, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 500 kronor, efter ytterligare fem år; att å staten för ifrågavarande anstalt vidare upptoges en kvinnlig biträdesbefattning av högre lönegrad med en avlöning av 1,600 kronor, därav 900 i lön, 550 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år; att vaktmästaren vid anstalten tilldelades en avlöning å stat av 1,200 kronor, därav 700 i lön, 350 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 100 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 100 kronor, efter ytterligare fem år, samt att den bestämmelsen intoges i staten, att, därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjöte fri bostad samt bränsle, skulle, så länge denna förmån kvarstode,

ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Utsträckt
arbetstid.

Vid löneregleringar under de senare åren för ett flertal ämbetsverk har Riksdagen, på sätt löneregleringskommittén erinrat, uppställt såsom förutsättning för godkännande av lönestaterna, att Kungl. Maj:t före den tidpunkt, då staterna skulle träda i kraft, meddelat föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänst innehavare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag. Därjämte har genom kungl. kungörelse den 10 juni 1912 angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar (svensk författningssamling n:r 151) föreskrivits, att i verk, där arbetstiden å tjänsterummet är för tjänstemännen bestämd till sex timmar, biträdes arbetstid skall vara nämnda tid samt att biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme.

Kommittén har förklarat sig anse, att även beträffande meteorologiska centralanstalten torde böra gälla motsvarande föreskrifter. Därvid finge dock uppmärksammas, att hinder icke syntes böra möta, att, där så befunnnes lämpligt, tjänstgöringen förlades till olika delar av dagen.

Erinras borde jämväl, att arbete vid anstalten måste äga rum även under sön- och helgdagar, dock endast för vissa befattningshavare och i mindre utsträckning, i regeln omkring tre timmar. Härutinnan hade kommittén givetvis icke avsett att göra någon ändring.

Kommittén har hemställt, att såsom förutsättning för godkännande av den blivande staten för meteorologiska centralanstalten uppställdes, att ordinarie tjänst innehavare skulle, i den mån ej undantag kunde anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag, dock att arbetstiden för kvinnlig befattningshavare icke finge i något fall utsträckas med mera än en timme.

Semester.

Enligt kungl. kungörelse den 11 juni 1909 angående lönereglering för föreståndaren för meteorologiska centralanstalten m. m. (bihang till svensk författningssamling n:r 43) äger bemälda föreståndare årligen, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en halv månad.

I fråga om semester har löneregleringskommittén anført, att i sammanhang med uppförande å ordinarie stat för nämnda anstalt av meteorologbefattningar, kvinnlig biträdesbefattning samt vaktmästarbefattningen även

innehavarna av dessa tjänster borde tillerkännas förmån av semester, i överensstämmelse med vad i nyreglerade verk i allmänhet medgivits befattningshavare i motsvarande grader. Semestertiden skulle alltså bli en och en halv månad för meteorolog, en månad för kvinnligt biträde och 15 dagar för vaktmästare.

Genom nyss omförmälda kungl. kungörelse den 11 juni 1909 äro redan fastställda avlöningsvillkor för föreståndaren för meteorologiska centralanstalten.

Avlöningsvillkor.

Då löneregleringskommittén nu framlagt förslag till dylika villkor för befattningshavare vid nämnda anstalt, har kommittén yttrat sig sålunda:

Kommittén hade ansett avlöningsvillkoren böra så avfattas, att de komme att för framtiden gälla *samtliga* ordinarie befattningshavare vid anstalten. För den nuvarande innehavaren av föreståndarbefattningen skulle emellertid fortfarande gälla de genom nådiga kungörelsen den 11 juni 1909 fastställda avlöningsvillkoren.

För underlättande av framdeles möjligen skeende förändring av meteorologiska centralanstaltens ställning hade kommittén ansett de nya avlöningsvillkoren böra givas sådan avfattning, att en var ordinarie befattningshavare bleve skyldig att, i händelse av behov, låta sig förflyttas till befattning med motsvarande eller liknande uppgifter inom annan institution ävensom att eljest utföra de förändrade göromål, som kunde bli befattningshavaren ålagda.

I övrigt hade kommittén tagit behörig hänsyn i tillämpliga delar till bestämmelser, som vid senare årens Riksdagar antagits i samband med åtskilliga då beslutade löneregleringar.

Uppmärksammas borde emellertid, att kommittén i fråga om rätt för manlig befattningshavare, som förut ej innehaft ordinarie befattning vid meteorologiska centralanstalten, att för löneförhöjning tillgodoräknas viss tid, som förflutit före den nya avlöningsstatens ikraftträdande, avfattat avlöningsvillkoren så, att dylik förmån skulle allenast tillkomma vaktmästaren. Däremot hade kommittén icke tilltrött sig att föreslå sådan förmån för innehavare av amanuensbefattning, vilken erhöles meteorologtjänst med avlöning i andra normalgraden.

Utom de bägge amanuenserna har vid meteorologiska centralanstalten tjänstgjort ett *vetenskapligt bildat biträde*, vars avlöning under senare tid utgjort 150 kronor i månaden. Detta belopp har utgått med 50 kronor från anstaltens reservationsanslag, med 50 kronor från extra anslaget till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst samt med 50 kronor från extra anslaget för hydrografiska undersökningar.

Anslag till arvode åt vetenskapligt bildat extra biträde samt vikariatsersättningar.

Uti skrivelsen från föreståndaren den 17 februari 1913 har framhållits nödvändigheten av att vid anstalten hava tillgång till dylik vetenskapligt bildad extra arbetskraft. På sista tiden hade det emellertid visat sig omöjligt att för nämnda avlöningsbelopp kunna erhålla tillräckligt kvalificerad person. Föreståndaren har fördenskull funnit en höjning av arvodet nödvändig och ansett ett belopp av 300 kronor i månaden ingalunda vara för högt tilltaget. Till jämförelse har erinrats, att styrelsen för hydrografiska byrån i en till kommitténs behandling överlämnad framställning beträffande ny stat för byrån föreslagit ett arvode av 4,000 kronor till en biträdande ingenjör.

Enligt lönerogleringskommitténs uppfattning vore det oundgängligen nödvändigt för anstalten att utöver de ordinarie tjänstemännen hava ständig tillgång till åtminstone en vetenskapligt bildad extra tjänsteman. Det borde i sådant hänseende framhållas, att allenast för uppehållande av meteorologbefattning vid anstalten under semester för föreståndaren och meteorologerna samt under inspektionsresor behov av behörigen kvalificerad vikarie skulle komma att förefinnas omkring sex månader om året.

Vad avlöningen till ifrågavarande extra tjänsteman beträffade, tillåte sig kommittén erinra, att enligt kommitténs den 6 mars 1913 avgivna förslag beträffande hydrografiska byrån kommittén beräknat avlöningen till en biträdande ingenjör därstädes till 3,600 kronor.

Då för den nu ifrågavarande extra tjänstemannen vid meteorologiska centralanstalten, vilken, enligt vad nyss blivit antytt, i stor utsträckning skulle komma att vikariera å ordinarie befattning, givetvis borde fordras enahanda vetenskapliga kompetens som för meteorolog, hade kommittén icke haft något att anmärka mot det föreslagna årsarvodet av 3,600 kronor.

I motsats mot vad hittills varit fallet beträffande avlöning till icke ordinarie befattningshavare vid meteorologiska centralanstalten, syntes det till arvode åt det vetenskapligt bildade extra biträdet erforderliga beloppet böra i staten sammanföras med anslag till vikariatsersättningar.

Däremot syntes ersättningar åt övriga mer eller mindre tillfälliga extra biträden kunna lämpligen såsom hittills allt efter arbetets art bestridas från antingen anstaltens reservationsanslag eller till anstaltens disposition ställda extra anslag.

Å gällande stat för ifrågavarande anstalt är uppförd en post å 313 kronor till *vikariatsersättning* åt vikarie för föreståndaren under dennes semester. Nämnda belopp motsvarar, i avrundat tal, de föreståndaren under semesterledighet tillkommande tjänstgöringspenningar.

I denna del av ärendet har löneregleringskommittén anfört, att i sammanhang med tillerkännande av semesterförmån åt ytterligare befattningshavare vid anstalten givetvis en höjning av vikariatsersättningsanslaget erfordrades.

Ersättning till vikarie för semesterledig befattningshavare skulle, vad beträffade vikarie för såväl föreståndaren som för meteorologerna, utgå med belopp, motsvarande de på semestertiden belöpande tjänstgöringspenningar för ifrågavarande befattningshavare.

Ät vikarie för det kvinnliga biträdet under semester hade kommittén, i enlighet med vad förut, i dylika fall blivit godkänt, beräknat en ersättning av 100 kronor. Ät vikarie för vaktmästaren hade ansetts böra avses en ersättning, motsvarande högst 3 kronor om dagen.

Utöver nämnda belopp torde även en mindre summa böra beräknas till eventuellt erforderliga fyllnadsbelopp för ersättande av vikarier för det kvinnliga biträdet och vaktmästaren under sjukdomsfall.

Enär väderlekstjänsten måste uppehållas jämväl under de tider, då föreståndaren eller meteorologerna vore upptagna av inspektionsresor, borde slutligen av denna anledning i beräkningen upptagas nödiga medel till ersättning åt vikarie i förekommande fall.

Till vikariatsersättningar uti samtliga nu ifrågavarande hänseenden hade kommittén beräknat ett belopp av 1,400 kronor.

I detta sammanhang ansåge sig kommittén böra påpeka, att under de tider, det vetenskapligt bildade extra biträdet vikarierade för meteorolog i och för beredande av semester åt föreståndaren eller meteorologerna eller under deras tjänsteresor och biträdet fördenskull åtnjöte vikariatsersättning, motsvarande tjänstgöringspenningarna för den ordinarie befattningen, biträdet icke under några förhållanden borde få uppbära biträdesarvodet oavkortat.

Kommittén har hemställt att till arvode åt vetenskapligt bildat extra biträde samt vikariatsersättningar finge i staten för meteorologiska centralanstalten uppföras ett anslag å 5,000 kronor.

Från det å ordinarie stat för meteorologiska centralanstalten uppförda reservationsanslaget å 16,000 kronor hava hittills utgått, bland annat, dels 900 kronor i ersättning till ett av de kvinnliga biträdena, dels 1,000 kronor såsom avlöning åt vaktmästaren och dels 600 kronor i ersättning åt ett vetenskapligt bildat extra biträde eller tillhopa 2,500 kronor.

Meteorologiska centralanstaltens reservationsanslag.

Löneregleringskommittén har framhållit, att då enligt kommitténs förslag såväl nämnda kvinnliga biträdesbefattning som vaktmästarbefatt-

ningen skulle i staten uppföras såsom ordinarie tjänster samt arvode till ett vetenskapligt bildat extra biträde utgå av annat anslag, härav skulle föranledas en minskning av 2,500 kronor i anslagsbehov att bestridas från reservationsanslaget. Enligt vad förut vore nämnt, hade kommittén emellertid beräknat, att från ifrågavarande anslag skulle kunna utgå gratifikation å 300 kronor för telegrafering. Med hänsyn härtill skulle alltså minskning av anslaget kunna ske med allenast 2,200 kronor eller till 13,800 kronor.

Å andra sidan syntes den till bidrag till bestridande av meteorologiska centralanstaltens årliga utgifter för väderlekstelegram å ordinarie stat uppförda anslagsposten å 1,050 kronor lämpligen kunna överföras till reservationsanslaget, vilket vid sådant förhållande skulle uppgå till 14,850 kronor eller avrundat 14,900 kronor.

Anslag å
extra stat.

För meteorologiska centralanstalten hava, såsom redan förut är omnämnt, under en följd av år å extra stat anvisats till upprätthållande av *fullständigt ordnad väderlekstjänst* vid anstalten 10,250 kronor samt till upprätthållande av *två meteorologiska stationer* 600 kronor.

Från det förra anslaget å 10,250 kronor äro beräknade att utgå, förutom andra utgifter, 1,100 kronor för personlig avlöningsförbättring åt amanuensen Ekholm, 3,000 kronor för avlöning av en andre amanuens, 600 kronor för ersättning till sistnämnde amanuens för biträde vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under månaderna juli—september, 200 kronor för ersättning till vaktmästaren-telegrafisten för förökad arbete m. m. samt 600 kronor bidrag till arvode åt ett vetenskapligt bildat extra biträde eller tillhopa 5,500 kronor.

Löneregleringskommittén har i avseende å dessa anslag anfört, att vid bifall till kommitténs förslag icke vidare de nämnda utgiftsposterna skulle bestridas från berörda anslag, och skulle alltså detsamma kunna minskas till 4,750 kronor. Då emellertid vetenskapsakademien uti förut omförmäld skrivelse den 13 september 1911 meddelat, att ifrågavarande extra anslag under flera år visat sig för knappt, samt i följd härav ansett ett ytterligare belopp av 200 kronor erforderligt, torde vid nämnda förhållande det extra anslaget i fråga tilläventyrs böra upptagas till 4,950 kronor.

Det hade syntes kommittén kunna ifrågasättas, huruvida icke nyssnämnda anslag, behörigen reducerat, samt anslaget till upprätthållande av två meteorologiska stationer lämpligen skulle kunna överflyttas till ordinarie stat, men kommittén hade icke velat framlägga något bestämt förslag härom.

Vetenskapsakademien har i sitt utlåtande den 5 april 1913 med avseende på ovannämnda anslag, som sedan år 1907 utgått med oförändrat belopp, i anslutning till kommitténs yttrande hemställt, att då ifrågasvarande anslag vore och komme att bliva nödvändiga för anstaltens verksamhet, dessa anslag måtte uppföras på ordinarie stat på sådant sätt att det av kommittén å ordinarie stat upptagna reservationsanslaget höjdes från 14,900 till 20,450 kronor och med rätt för anstalten att, om så i framtiden prövades lämpligt, förlägga de båda meteorologiska stationerna till annan plats än nu vore stadgat. Genom en sådan sammanslagning av de båda anslagen skulle utan ökad kostnad för statsverket en betydlig förenkling av meteorologiska anstaltens räkenskaper kunna åstadkommas.

Vidare har till meteorologiska centralanstalten å extra stat under senare år anvisats anslag till utförande av *meteorologiska observationer för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten*. Av ifrågasvarande anslag hava utgått dels 1,000 kronor till arvodesförhöjning åt den ene amanuensen vid anstalten dels ock omkring 600 kronor till bidrag till avlönande av ett vetenskapligt bildat extra biträde därstädes. Då enligt kommitténs förslag berörda arvodesförhöjning å 1,000 kronor icke vidare skulle ifrågakomma samt det nämnda biträdet helt och hållet skulle avönas från ordinarie anslag, skulle vid bifall till kommitténs förslag nu ifrågasvarande extra anslag kunna minskas med vid pass 1,600 kronor.

Till verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en schematisk *förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall* hava å extra stat under sjätte huvudtiteln under de senaste åren anvisats vissa anslag, till en mindre del avsedda för undersökningar, som utföras av meteorologiska centralanstalten. Kommitténs förslag föranleder icke någon ändring härutinnan.

Jag anser mig slutligen böra omnämna, att *löneregleringskommittén* i sitt betänkande jämväl framställt förslag angående ordningen för tillsättande av vissa tjänster vid centralanstalten.

Ordningen
för till-
sättande av
vissa tjänster
m. m.

Enligt gällande grundstadgar av den 15 april 1904 för vetenskapsakademien (§ 18 jämförd med § 16) väljer vetenskapsakademien föreståndare för meteorologiska centralanstalten; valet skall dock underställas Kungl. Maj:ts prövning och stadfästelse. Därest Kungl. Maj:t ej stadfäster valet, upptages ärendet av akademien till ny behandling.

Det har synts kommittén lämpligare, att då statsverket bestrede avlöningen åt anstaltens föreståndare och han hade att utöva statsfunktioner, akademien, sedan befattningen anslagits ledig, till Kungl. Maj:t överlämnade de inkomna ansökningshandlingarna och därvid förordade till tjänstens er-

hållande den bland de sökande, som ansåges företrädesvis böra ifrågakomma, samt att Kungl. Maj:t sedermera utnämnde föreståndare.

Enahanda ordning torde ock böra tillämpas vid tillsättande av meteorologbefattning.

Kommittén förutsatte, att bestämmelser i dessa och andra hänseenden bleve intagna i den instruktion för meteorologiska centralanstalten, vilken i sammanhang med en omreglering av anstalten torde vara erforderlig och som syntes kommittén böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

I anledning av kommitténs härutinnan framställda förslag har *vetenskapsakademien* i sitt utlåtande den 5 april 1913 hemställt, att det förfaringssätt, som nyligen blivit fastställt genom nyssnämnda grundstadgar, även fortfarande, så länge meteorologiska centralanstalten vore ställd under akademiens överinseende, finge förbliva gällande, ehuru med det tillägg att meteorologbefattningarna skulle tillsättas på samma sätt, som för tillsättning av föreståndare i § 18 vore föreskrivet. Till stöd härför anfördes, att akademien på grund av sin organisation på förhand måste äga noggrann kännedom om de personers inbördes förtjänster och lämplighet, som kunde vara kompetenta till platser av så speciell uppgift som dessa, samt att genom denna anordning onödig tidsutdräkt och arbete vid platsernas besättande undvekes. Det vore nämligen en känd sak, att, då platser anslogos lediga till ansökan, vanligen anmälde sig en mängd sökande, som ej ens själva gjorde sig någon förhoppning om att erhålla platsen, men endast önskade få sina meriter offentligt prövade och bedömda.

Departementschefen.

Beträffande först den av löneregleringskommittén framställda tanken att till en gemensam institution sammanföra en del vetenskapliga mindre anstalter, såsom hydrografiska byrån, nautisk-meteorologiska byrån och meteorologiska centralanstalten, torde jag få erinra, att chefen för jordbruksdepartementet uttalat sig rörande detta spörsmål, då han den 4 april 1913 för Kungl. Maj:t anmälde frågan om hydrografiska byråns uppförande å ordinarie stat. Chefen för jordbruksdepartementet yttrade då, att näppeligen några fördelar av ett dylikt sammanförande syntes honom vara att förvänta och att det icke borde förbises, att avsevärda olägenheter skulle kunna därigenom uppstå. Kommittén hade nu ej heller framställt förslag därom, utan inskränkt sig till att genom en bestämmelse i avlöningsvillkoren hålla möjligheten av en dylik sammanföring öppen. Chefen för jordbruksdepartementet ansåge också detta vara för närvarande tillfyllest.

Jämte det jag biträder vad chefen för jordbruksdepartementet sålunda yttrat, vill jag särskilt betona, att frågan om ny stat för meteorologiska centralanstalten, sådan denna fråga nu föreligger, torde kunna

behandlas fullkomligt oberoende av spørsmålet om anstaltens förening med närstående anstalter. Ty huru man än tänker sig meteorologiska centralanstaltens framtida ställning i organisatoriskt hänseende, läser det få anses givet — särskilt om man tager hänsyn till den utveckling av anstaltens verksamhet, som på senare tider förekommit, bland annat för tillgodoseende av vissa, direkt praktiska syften — att den personal, som enligt det nu föreliggande förslaget skulle vara uppförd på ordinarie stat, under alla förhållanden kommer att bliva nödvändig för verksamhetens upprätthållande. Den nya statens antagande kommer sålunda icke att på något sätt försvåra meteorologiska centralanstaltens sammanförande med andra anstalter, därest en dylik anordning skulle framdeles befinnas ändamålsenlig, och lika litet skulle därigenom läggas något hinder i vägen för inrättande, på sätt löneregleringskommittén alternativt ifrågasatt, av en för meteorologiska centralanstalten m. fl. anstalter gemensam styrelse.

Då jag nu går att yttra mig rörande de särskilda posterna i den föreslagna nya staten för meteorologiska centralanstalten, vill jag till en början såsom min mening uttala, att det nu rådande förhållandet, att endast en av de vetenskapligt bildade befattningshavarna vid anstalten, nämligen dess föreståndare, är uppförd på ordinarie stat, måste anses innebära en allvarsam olägenhet för anstaltens drift och framtida utveckling. Den svårighet, för att icke säga omöjlighet att för anstalten förvärva och bibehålla dugande, vetenskapligt skolade arbetskrafter, som redan givit sig tillkänna, torde tydligt ådagalägga nödvändigheten av att även föreståndarens närmaste män erhålla en avlöning och tjänsteställning, motsvarande den utbildning och de förutsättningar i övrigt, som av dem måste fordras. Jag finner mig därför kunna utan tvekan biträda kommitténs förslag, att de nuvarande amanuensbefattningarna ombildas till ordinarie tjänster med avlöning i andra normalgraden.

Mot den av kommittén föreslagna benämningen meteorolog för ifrågasvarande befattningshavare har jag intet att erinra.

Förslaget att i staten uppföra ett kvinnligt biträde av högre lönegrad synes mig även vara grundat på fullgoda skäl.

Vad beträffar den vid anstalten anställda vaktmästaren, har kommittén förklarat sig icke kunna för honom tillstyrka högre avlöning än den, som tillkommer ordinarie vaktmästare i centrala ämbetsverk, eller 1,200 kronor jämte två ålderstillägg till lönen, vardera å 100 kronor. Därtill skulle, så länge vaktmästaren sysselsättes med telegrafering, komma en gratifikation av 300 kronor om året såsom ersättning för dylikt arbete. Detta kommitténs förslag anser jag ej vara fullt tillfredsställande. Av den redogörelse, som föreståndaren för centralanstalten lämnat för

vaktmästarens tjänståligganden, synes mig framgå, att dessa åligganden för närvarande äro av den art och omfattning, att desamma ej skulle vara till fullo ersatta med de av kommittén föreslagna avlöningsförmånerna, helst som den föreslagna gratifikationen icke skulle bereda vaktmästaren någon fördel i pensionshänseende. Vål föreligger den möjligheten, att till följd av ändrade anordningar — genom anstaltens förflyttning eller eljest — det skulle kunna inträffa, att vaktmästarens arbete icke vidare behöfde tagas i anspråk för själva telegraferingen. Men även i dylikt fall torde, enligt vad de utav anstaltens föreståndare lämnade upplysningarna i ämnet synas giva vid handen, de åligganden, som i alla händelser komma att kvarstå för den ifrågavarande befattningshavaren, delvis vara av annan och mera fordrande beskaffenhet än vanliga vaktmästargöromål. Det synes mig då vara väl motiverat, att den normala avlöningen för honom sättes lika med första vaktmästares avlöning, d. v. s. 1,500 kronor, därav 900 kronor i lön, 450 kronor i tjänstgöringspenningar och 150 kronor i ortstillägg, vartill skulle komma ett ålderstillägg å 100 kronor efter 5 års tjänstgöring. Såsom ett i viss mån jämförligt fall, likaledes under åttonde huvudtiteln, vill jag erinra, hurusom de två vaktmästarna hos vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien tillerkänts förste vaktmästares avlöning.

Enligt vad jag förut antytt, synes mig denna avlöning vara avpassad efter den ifrågavarande befattningshavarens göromål, för den händelse han befriades från telegrafering. Så länge detta särskilda åliggande kvarstår, torde han, på sätt föreslagits av löneregleringskommittén och alternativt av vetenskapsakademien i dess senaste utlåtande, böra åtnjuta särskild ersättning därför i form av gratifikation. Denna särskilda ersättning torde, därest den normala avlöningen sättes lika med avlöningen till förste vaktmästare, kunna begränsas till 200 kronor om året. Därigenom skulle, enligt mitt förslag, denna befattningshavare komma att tills vidare åtnjuta en begynnelseavlöning av 1,700 och en slutavlöning av 1,800 kronor, under det att enligt vetenskapsakademiens nyssberörda alternativa förslag begynnelseavlöningen skulle utgöra 1,700 och slutavlöningen 1,900 kronor.

För den händelse fri bostad framdeles skulle beredas vaktmästaren, torde sedvanligt förbehåll om löneavdrag böra införas i staten.

Med avseende å arten av de göromål, som åligga denna befattningshavare, hemställer jag, att han må i staten uppföras under benämningen »vaktmästare, tillika biträde för telegrams mottagande och dechiffriering m.m.»

Mot det av kommittén ifrågasatta anslaget till arvode åt vetenskapligt bildat extra biträde samt vikariatsersättningar har jag icke något att anmärka.

Kommittén har hemställt, att det för centralanstalten nu anvisade reservationsanslaget å 16,000 kronor måtte nedsättas till 14,900 kronor, däri inberäknat en gratifikation till vaktmästaren å 300 kronor för telegrafering. Härvid har jag endast den erinran att göra, att i händelse av bifall till mitt förslag därom, att nämnda gratifikation må utgå med allenast 200 kronor, reservationsanslaget torde kunna minskas med 100 kronor eller till 14,800 kronor.

I den av kommittén väckta frågan om ordningen för tillsättande av föreståndar- och meteorologbefattningarna vid centralanstalten är jag ej beredd att nu uttala någon bestämd mening. Därest ny stat för anstalten varder av Riksdagen godkänd, torde jag få tillfälle att framdeles underställa denna fråga Kungl. Maj:ts prövning.

I enlighet med vad jag nu anfört tillåter jag mig framlägga följande förslag till ordinarie stat för meteorologiska centralanstalten:

	Lön	Tjänstgöringspennin- gar	Orts- tillägg	Summa	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Föreståndare	5,000	2,500	—	7,500	{Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 meteorolog	3,600	1,800	400	5,800	{Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.
1 »	3,600	1,800	400	5,800	
1 kvinnligt biträde av högre löne- grad	900	550	150	1,600	{Efter fem år kan lönen höjas med 200 kronor och efter tio år med ytterligare 200 kronor.
1 vaktmästare, tillika biträde för telegrams mottagande och de- chiffrering m. m.	900	450	150	1,500	{Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor.
Till arvode åt vetenskapligt bil- dat extra biträde samt vika- riatsersättningar	—	—	—	5,000	
Till arvoden åt observatörerna vid rikets meteorologiska sta- tioner samt för räknebiträden, anskaffande och underhåll av instrumenter, underhåll av an- staltens telegraf och materiell ävensom för andra behov vid anstalten, <i>reservationsanslag</i>	—	—	—	14,800	
Summa	—	—	—	42,000	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

För åtnjutande av de i den nya staten för ordinarie befattningshavare föreslagna avlöningsförmånerna torde böra gälla följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehavare av ordinarie befattning vid nämnda anstalt skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av anstalten eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest anstaltens ställning inom statsförvaltningen så förändras, att densamma ej längre kan anses såsom självständig institution, eller därest vissa ifrågavarande anstalt tillhörande göromål överflyttas till annan institution, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de göromål, som honom anförtros, eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra inom den institution, till vilken göromålen överlämnas;

att med ordinarie befattning vid meteorologiska centralanstalten icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning vid ifrågavarande anstalt ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försett eller blivit såsom aktiebolag registrerat, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstbefattning av vad slag som helst, såframt ej, vad angår föreståndaren, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning vid anstalten, den myndighet varunder den lyder, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstbefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid anstalten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt.

att avlöning ej må utgå till tjänstinnehavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligen låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning vid anstalten, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande han därvid att, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningarna, men eljest däremot svarande belopp;

att emellertid, därest föreståndaren till följd av tjänsteresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra dagar hindrad att sköta sin befattning, meteorolog skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till föreståndarbefattningen hörande löpande göromålen;

att i fråga om i staten medgiven förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och

för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor;

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänsteåldern blivit uppnådd;

att kvinnligt biträde, som vid den nya statens ikraftträdande är anställt vid meteorologiska centralanstalten och antages till ordinarie biträde å denna stat, äger att för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning vid anstalten;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av föreståndaren och meteorologerna en var under en och en halv månad och av det kvinnliga biträdet under en månad samt av vaktmästaren, tillika biträde för telegrams mottagande och dechiffring m. m., under femton dagar;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägg, där sådant förekommer, utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten avgå ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för den nya statens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdades, vid tillträdet till befattningen stadgat;

att den, som tillträder den nya staten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstbefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed; samt

att beträffande den i staten upptagna kvinnliga befattningshavaren skola i övrigt lända till efter rättelse föreskrifterna uti nådiga kungörelsen den 10 juni 1912 angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar.

Jag har vid avfattandet av dessa villkor och bestämmelser följt löneregleringskommittén, allenast med avvikelser i fråga om rätt till ålders tillägg för vaktmästaren, tillika biträde för telegrams mottagande och dechiffring m. m. I detta hänseende hade kommittén föreslagit, att vaktmästaren skulle få tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen. Då nu denne befattningshavare enligt mitt förslag skulle erhålla förste vaktmästares avlöning, oavsett särskild ersättning för telegrafering, torde i enlighet med de regler, som tillämpats vid andra löneregleringar, nyssberörda särskilda medgivande i fråga om rätt till ålderstillägg icke böra här förekomma.

I likhet med löneregleringskommittén anser jag, att föreskrift bör meddelas därom, att ordinarie tjänst innehavare vid meteorologiska centralanstalten skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar varje söckendag, dock att arbetstiden för kvinnlig befattningshavare icke må i något fall utsträckas med mera än en timme.

En dylik föreskrift synes lämpligen kunna införas i instruktionen för anstalten.

Enligt lönerogleringskommitténs beräkning skulle det extra anslaget till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten kunna nedsättas till 4,950 kronor. Kommittén har emellertid ifrågasatt, huruvida icke detta anslag, behörigen reducerat, lämpligen skulle kunna överflyttas till ordinarie stat. Jag finner mig emellertid icke kunna för närvarande biträda denna tanke, då, på sätt jag nu ämnar utveckla, ett nytt anslag för likartat ändamål torde böra äskas på extra stat.

Chefen för finansdepartementet har förut denna dag gjort framställning om avlåtande till Riksdagen av proposition angående beviljande av anslag för anordnande av stormvarningar vid rikets kuster. Genomförandet av dessa anordningar förutsätter emellertid, att, utöver det anslag som skulle komma att utgå under riksstatens sjunde huvudtitel, särskilda medel beredas för åvägbringande av utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten. Enligt vad chefen för finansdepartementet meddelat, hava kostnaderna för sistberörda ändamål beräknats som följer:

Telegramporton för nya morgontelegram	kr. 1,088: —	
D:o för nya aftontelegram	» 10,085: 25	kr. 11,173: 25
Nya arvoden till observatörer	»	5,778: —
Ökning i arvodet till en tjänsteman vid Stockholms centraltelegrafstation	»	250: —
En ny assistent vid meteorologiska centralanstalten	»	3,600: —
Lönförbättring åt de nuvarande amanuenserna	»	2,000: —
Skrivbiträde, instrument, underhåll, m. m.	»	1,558: 75
		<u>Summa kr. 24,360: —</u>

Om presstelegramtaxa kan utverkas i de länder, där sådan förefinnes, skulle beloppet för telegramporton, 11,173 kronor 25 öre, kunna reduceras till 8,304 kronor 25 öre, varigenom den beräknade kostnaden skulle minskas med i runt tal 3,000 kronor.

För år 1914, då de avsedda anordningarna icke ännu hunnit fullständigt genomföras, skulle emellertid ett belopp av endast 18,000 kronor erfordras för utvidgad väderlekstjänst vid anstalten.

Den sålunda framlagda beräkningen giver mig icke anledning till annan erinran, än att, därest amanuensbefattningarna vid meteorologiska centralanstalten ombildas till ordinarie tjänster med avlöning i andra nor-

malgraden, någon särskild gottgörelse för den tjänstgöring, som kan komma att för nu ifrågavarande ändamål åläggas innehavarna av dessa befattningar, tydligen icke skulle förekomma. Den ökning av arbetskrafterna vid anstalten, som i detta sammanhang ifrågasatts genom förslaget om anställande av en ny assistent, torde däremot befinnas nödig även efter genomförande av den nya staten för anstalten.

För den utvidgade väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten, varom i detta sammanhang är fråga, torde därför, efter avdrag av det till löneförbättring åt amanuenserna vid anstalten avsedda beloppet av 2,000 kronor, böra för framtiden beräknas ett anslag av 22,360, eventuellt 19,360 kronor, vilket belopp emellertid torde för år 1914 kunna reduceras till 16,000 kronor.

Lägges till denna summa det av löneregleringskommittén beräknade belopp, 4,950 kronor, som, efter det den nya staten för anstalten blivit antagen, fortfarande skulle kvarstå av det nuvarande extra anslaget till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid anstalten, erhålles sammanlagt 20,950 kronor, vilket belopp, avrundat till 21,000 kronor, torde böra för ifrågavarande ändamål äskas på extra stat för år 1914 under titel »till utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten».

Löneregleringskommittén har ifrågasatt, att det sedan åtskilliga år å extra stat utgående anslaget av 600 kronor till upprätthållande av två meteorologiska stationer skulle uppföras å ordinarie stat. Ett bestämt förslag i denna riktning har framlagts av vetenskapsakademien i dess utlåtande över kommitténs betänkande. Jag anser mig dock ej kunna för närvarande biträda detta förslag, dels emedan redan på extra stat för år 1914 begärts och, enligt vad känt är, av Riksdagens kamrar beviljats för ändamålet behöfligt belopp, dels ock därför att, såsom akademiens sistnämnda utlåtande synes giva vid handen, frågan om stationernas förläggningsplats icke torde vara definitivt avgjord.

Det av mig förordade förslaget till ordinarie stat för meteorologiska centralanstalten slutar å en summa av 42,000 kronor och skulle medföra en ökning i det ordinarie anslaget till meteorologiska centralanstalten av 14,137 kronor. Tager man emellertid i beräkning, att för närvarande utgå anslag på extra stat till belopp av 7,100 kronor för ändamål, som blivit tillgodosedda i den föreslagna nya staten, skulle den verkliga ökningen i utgifter utgöra 7,037 kronor. Dock är att märka, att vid ovanstående kostnadsberäkning hänsyn icke tagits till ålderstillägg, vilka torde böra utgå av åttonde huvudtitelns gemensamma förslagsanslag till ålderstillägg, liksom ej heller till de särskilda kostnader, som äro beroende av förslaget om anordnande av stormvarningar.

Jag tillstyrker nu, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att

dels godkänna det av mig framlagda förslaget till stat för meteorologiska centralanstalten, att tillämpas från och med år 1914, jämte nyss omförmälda, för åtnjutande av däri upptagna avlöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser,

dels föreskriva, att en var, som med eller efter ingången av år 1914 tillträder ordinarie befattning vid centralanstalten, skall vara pliktig att underkasta sig ovanberörda villkor och bestämmelser,

dels höja det ordinarie anslaget till centralanstalten, nu 27,863 kronor, därav 16,000 kronor reservationsanslag, med 14,137 kronor till 42,000 kronor, därav 14,800 kronor reservationsanslag,

dels medgiva, att de i staten omförmälda ålders tilläggen må utgå av det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg,

dels ock till utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten anvisa på extra stat för år 1914 ett anslag av 21,000 kronor.

Till denna departementschefens hemställan, vari statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle nådig proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlåtast till Riksdagen.

Ur protokollet:

Christer d'Albedyhll.
